

Kan sykepleiere konstatere dødsfall?

Konstatering av forventet dødsfall bør kunne gjøres av sykepleiere av respekt for den døde og for å ivareta pårørende på best mulig måte, mener Rådet for sykepleieetikk.

Berit Liland

Intensivsykepleier og medlem av Rådet for sykepleieetikk
Akershus universitetssykehus

Håkon Johansen

Medlem av Rådet for sykepleieetikk og geriatrisk sykepleier

Elisabeth Sveen Kjølrsrud

Leder
Rådet for sykepleieetikk

Etikk

Rådet for sykepleieetikk

Yrkesetiske retningslinjer

Konstatere dødsfall

Sykepleien 2018 106 (73744) (e-73744)
DOI: 10.4220/Sykepleiens.2018.73744

Flere kommuner holder nå på å revidere sine rutiner ved dødsfall. I den forbindelse har det kommet en sak til Rådet for sykepleieetikk. Problemstillingen er som følger: Kan sykepleiere konstatere dødsfall?

Det er flere viktige hensyn og verdier å ivareta ved det å konstatere dødsfall. Vårt svar tar utgangspunkt i det etiske grunnlaget for sykepleie, nedfelt i Yrkesetiske retningslinjer for sykepleiere :

«Grunnlaget for all sykepleie skal være respekten for det enkelte menneskets liv og iboende verdighet.»

Rådet for sykepleietikk mener det er viktig å skille mellom det å konstatere dødsfall for å kunne ivareta pårørende og den døde på en etisk forsvarlig måte og det å syne lik for å skrive ut døds melding.

Informere og samhandle

Hvis dødsfallet er forventet, og sykehjemslegen og sykepleiere kjenner pasienten godt og har fulgt pasienten over tid, er vårt svar at sykepleier kan konstatere dødsfall for å kunne informere og samhandle med pårørende på en god måte, enten de er til stede eller kommer til sykehjemmet etter at pasienten er død.

«Sykepleieren vil ut fra sine fagkunnskaper ikke være i tvil om at døden faktisk er inntrådt ved et forventet dødsfall.»

Dette er i tråd med våre yrkesetiske retningslinjer punkt 2.13, «Sykepleieren viser respekt for den døde kropp»; punkt 3, «Sykepleieren viser respekt og omtanke for pårørende»; og punkt 3.1, «Sykepleieren bidrar til at pårørendes rett til informasjon blir ivaretatt».

Sykepleieren vil ut fra sine fagkunnskaper ikke være i tvil om at døden faktisk er inntrådt ved et forventet dødsfall. Regelen om ikke å utføre morsstell før det har gått to timer, og jevnlig observasjon av pasienten de første timene, gir en trygghet mot muligheten for at sykepleier kan observere feil, og at pasienten er skinndød.

Knappe legeressurser

Ifølge innsenderen av denne problemstillingen må legevaktlege kjøre mange mil for å syne lik.

«Å bruke legeressurser til syning av lik vil være betenkelig når det går ut over beredskapen ved legevakten.»

I et etisk perspektiv vil det å bruke knappe legeressurser til syning av lik være betenkelig når det går ut over beredskapen ved legevakten, hvor syke pasienter som trenger legehjelp, kanskje må vente lenge.

Respekt for den døde

De juridiske reglene knyttet til syning av lik sier at lege skal undersøke liket for å kunne angi en sikker dødsårsak og fylle ut dødsmelding, men at annet personell kan konstatere dødsfallet unntaksvis. Dette mener vi gir grunnlag for å kunne skille mellom å konstatere dødsfall der hensikten er å ivareta den døde og de pårørende, og det å konstatere dødsfall for å fylle ut en dødsmelding.

Rådet for sykepleieetikk mener at konstatering av forventet dødsfall bør kunne gjøres av sykepleiere av respekt for den døde og for å ivareta pårørende på best mulig måte. Altså kan det forsvares ut fra et etisk perspektiv; det er altså «etisk mulig», som Rådet skrev i 2006.

Når det gjelder dødsmelding, skal den alltid fylles ut av lege: fastlege, legevaktlege, bakvakslege, sykehjemslege eller annen lege .